

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ТА
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

**ВИКОРИСТАННЯ ІКТ В ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ
МОТИВАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ
ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ**

Кваліфікаційна робота (проєкт)
на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

Виконала: студентка 2 курсу 211М групи
Спеціальності 013 Початкова освіта
Освітньо–професійної (наукової)
програми Початкова освіта
Березовська Анастасія Ігорівна

Керівник к. пед. н., доцентка Горлова А. В.
Рецензентка проф. каф. педагогіки менеджменту й
інноваційної діяльності Комунального вищого навчального закладу
«Херсонська академія неперервної освіти»
Херсонської обласної ради В.В. Примакова

Херсон – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ІКТ В ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ	7
1.1. Впровадження інформаційно–комунікаційних технологій як передумова розвитку змішаного навчання.....	7
1.2. Особливості застосування моделей змішаного навчання в освітньому процесі початкової школи.....	2
1.3 Психолого–педагогічні аспекти використання ІКТ як ефективного інструменту розвитку пізнавальної мотивації	16
РОЗДІЛ 2. ОПТИМІЗАЦІЯ СИСТЕМИ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ.....	22
2.1. Сучасний стан сформованості пізнавальної мотивації учнів початкової школи.....	22
2.2. Експериментальна перевірка шляхів використання ІКТ в процесі розвитку пізнавальної мотивації молодших школярів.....	25
2.3 Підсумки експериментальної роботи	34
ВИСНОВКИ	37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	40
ДОДАТКИ	45
Додаток А «Бесіда про школу (Нежнова)».....	45
Додаток Б «Анкета для визначення шкільної мотивації (за Н. Г. Лускановою)».....	47
Додаток В «Кодекс академічної доброчесності».....	49

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Пріоритетною задачею початкової школи сьогодення є переключення основної уваги з процесу «передачі знань» на розвиток пізнавальної мотивації, здібностей молодших школярів, формування відповідального ставлення під час самостійного здобуття нових знань.

Пізнавальна мотивація посідає важливе місце у становленні особистості, адже без неї неможливий цілеспрямований процес пізнання та формування молодшим школярем потреби до самовдосконалення, саморозвитку, самоосвіти. Адже у молодшому шкільному віці вибудовується фундамент для подальших прикладених зусиль здобувача освіти, тому часто від бажання вчитися у початковій школі залежить і прагнення до здобуття знань у середніх та старших класах.

Традиційні уроки в початковій школі, обмежують учня в активному прояві пізнавальної діяльності, пасивність неминуче призводить до втрати інтересу до уроку і до навчання в цілому.

Молодші школярі ХХІ ст. народилися в світі інформатизації, комп'ютеризації та інновацій, які увійшли в коло уподобань дитини. Тому активізація суб'єктів пізнавальної діяльності, підвищення результативності засвоєння знань, можлива лише при активному використанні ІКТ. Саме інформаційно-комунікаційні технології є одними з ключових умов успішного формування пізнавальної мотивації завдяки новизні, незвичайності, своєрідності пізнавальної діяльності сучасного учня.

Проблемою використання ІКТ в початковій школі опікуються вчені О. Р. Ткачищина, О. В. Співаковський, Л. Є. Петухова, О. В. Саган, А. В. Горлова.

МОН України підкреслює необхідність ІКТ, по-перше, як вимоги часу, яка урізноманітнює урок та активізує роботу учнів, по-друге, як

вимоги організації освітнього процесу. Саме тому у стратегії модернізації освіти піднімається питання про діджиталізацію освіти, яка передбачає створення медіа середовища з швидкісною Інтернет мережею для загальноосвітніх закладів.

Особливої уваги інноваційні технології заслуговують в умовах впровадження змішаного навчання, де ІКТ-компонент виступає, як засіб підвищення зацікавленості навчальними предметами школи та її вплив на навчальну успішність молодшого школяра.

В умовах пандемічної освіти, ми побачили, що дистанційна та змішана форма навчання має прогалини і висуває засади для розвитку професійної компетентності вчителя.

Актуальність досліджуваної проблеми, її недостатня розробленість у педагогічній теорії та практиці, а також виявлені протиріччя зумовили вибір теми магістерського дослідження: **«Використання ІКТ в процесі розвитку пізнавальної мотивації молодших школярів в умовах змішаного навчання».**

Об'єкт дослідження – процес розвитку пізнавальної мотивації молодших школярів в умовах змішаного навчання.

Предмет дослідження – шляхи використання ІКТ як засобу розвитку пізнавальної мотивації молодших школярів в умовах змішаного навчання.

Мета магістерської роботи полягає у теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці оптимізації шляхів використання ІКТ в процесі розвитку пізнавальної мотивації молодших школярів в умовах змішаного навчання.

Гіпотеза дослідження: розвиток пізнавальної мотивації молодших школярів засобами ІКТ в загальноосвітньому навчальному закладі набуде ефективності за таких умов:

1. Створення такого медіа середовища в загальноосвітніх умовах, що сприяє розвитку пізнавальної мотивації;

2. Систематичне використання інноваційного інструментарію «Перевернутий клас», «Ротація за станціями», «Автономна модель»;
3. Залучення батьків учнів до освітнього процесу змішаного навчання.

На основі мети та гіпотези дослідження визначені такі завдання:

1. На підставі наукової літератури здійснити теоретичний аналіз проблеми використання ІКТ в умовах змішаного навчання початкової школи;
2. На основі діагностичного інструментарію вивчити сучасний стан розвитку пізнавальної мотивації молодших школярів;
3. Експериментально перевірити шляхи використання ІКТ в умовах змішаного навчання.

Методи дослідження

- теоретичні: аналіз та вивчення психолого–педагогічної літератури з проблеми розвитку пізнавальної мотивації засобами використання ІКТ в змішаному навчанні, шкільних програм і підручників;
- емпіричні: спостереження за освітнім процесом в умовах змішаного навчання, експериментальне дослідження;
- статистичні: кількісний і якісний аналізи одержаних експериментальних даних.

Експериментальна база. Дослідження проводилось в Горностаївському ліцеї №1 Горностаївської селищної ради Каховського району Херсонської області протягом 2021 р. ; вибірка становила 64 учні.

Практичне значення проведеного дослідження полягає у систематичному використанні студентами педагогічного факультету ІКТ складової, спрямованої на розвиток в учнів початкової школи пізнавальної мотивації під час змішаного навчання.

Публікації. Результати дослідження були опубліковані у науковій статті «Психолого-педагогічні аспекти використання ІКТ у початковій школі в умовах змішаного навчання», яка увійшла до збірки наукових праць «Магістерські студії» Херсонського державного університету 2021 року.

Структура роботи: кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, загальних висновків, використаних джерел і додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ІКТ В ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

1.1. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес початкової школи як передумова розвитку змішаного навчання

Реалії сьогодення такі, що організація освітнього процесу в закладах середньої освіти до сих пір базується на використанні традиційних методів навчання, фундаментом яких є знаннєва парадигма. Не зважаючи на необхідність реалізації компетентнісного підходу та використання ІКТ « як інструменту життєвої компетентності» [16, с.2], консервативні вчителі повільно виходять за межі традиційного навчання.

Найбільшими перешкодами цьому є невідповідність матеріально-технічної бази, низька кваліфікація вчителів в галузі ІКТ. Оскільки подолати ці перешкоди в сучасних умовах дуже складно, окремі заклади загальної освіти вирішують дане завдання шляхом упровадження окремих ІКТ у традиційну систему освіти.

Так у науково-педагогічній спільноті сформувалась певна методика змішаного навчання, визначальними факторами впровадження, якої є активність суб'єктів освіти та безперервне інноваційно-технологічне оновлення усіх сфер суспільства.

Широкого використання на позначення нових освітніх технологій на основі ІКТ набув термін «електронне навчання», як форма освіти головним інструментом, якої є електронні та програмні засоби, комунікація, яких здійснюється через Інтернет [4].

Поняття «електронного» навчання є досить широке, і має багато тлумачень, оскільки відображає різні аспекти роботи наявних на сучасному етапі освітніх технологій

До електронного навчання можна віднести:

- віртуальне навчання;
- цифрове навчання;
- хмаро орієнтоване навчання;
- в форматі онлайн;
- інтернет-орієнтоване навчання;
- навчання на базі ІКТ;
- веб-орієнтоване навчання;
- мережеве навчання;
- комп'ютерно-орієнтоване навчання тощо.

Воно поєднує різні форми організації навчання:

- синхронні;
- асинхронні;
- перевернуте навчання;
- змішане навчання;
- веб-квести.

Зупинімося докладніше на понятті синхронне навчання, що трактується, як «навчання побудоване на взаємодії між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники одночасно перебувають в електронному освітньому середовищі або спілкуються за допомогою засобів аудіо-, відеоконференції» [5, с.92].

Розглянувши синхронне навчання, перейдімо до асинхронного навчання яке розглядається як: «взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники взаємодіють між собою і затримкою в часі, застосовуючи при цьому інтерактивні освітні платформи, електронну пошту, форумми ,соціальні мережі»[5, с.92].

Зростання тенденції щодо впровадження змішаного навчання пояснюється введенням карантинної освіти в умовах пандемії. Так як відбувається стрімке переключення з дистанційного навчання на очне і навпаки, змішане навчання набуває особливого значення. Змішане навчання дає змогу поєднати традиційне навчання з електронним і, таким чином, утворити альтернативні методики, які базуються на ідеях адаптивного та перевернутого навчання.

Не менш важливим для нашого дослідження є поняття змішаного навчання як: «різновиду гібридної методики, коли відбувається злиття онлайн навчання, класичних підходів та самостійного навчання з у навчанні» [32].

Гібридним називають його тому, що змішується передова інноваційна технологія зі старою.

Виділяють чотири характеристики гібридного навчання [32]:

- вміщує в собі старі та інноваційні технології;
- націлене на існуючих учнів;
- намагається зберегти традиційну сторону роботи технології, яка існувала раніше;
- менш «безпечно», не призводить до істотного зниження рівня знань.

Перед віртуальним вчителем висувуються певні вимоги, що є характерними і для вчителя з традиційним викладом інформації. На правах педагогічного менеджера віртуальний педагог виконує ряд функцій пов'язаних з керуванням освітнім процесом. Головним завданням вчителя у віртуальному навчанні виступає створення комфортних умов для самостійного навчання, партнерських стосунків, постійне координування та консультування учня.

Основними діями вчителя в гібридній моделі навчання бути готовим вчитися: оцінювати, аналізувати і оцінювати інформацію; використовувати дані як невід'ємну частину процесу планування для

кожного окремого учня, всього класу; бути відкритими для нових стратегій навчання; мати широкий світогляд; бути лідером: показати учням, як шукати інформацію і ставити правильні питання; диференціювати навчання відповідно до потреб студентів; мати стратегії мотивації учнів; керувати навчальною діяльністю на основі проєкту.

Онлайн навчання передбачає роботу учня з інноваційними технологіями, особливістю такого формату є те, що учень самостійно обирає місце для навчання, контролює час, швидкість та послідовність виконуваних завдань. Офлайн частина передбачає – співпрацю учня початкової школи з вчителем та однолітками.

онлайн – першим кроком учні опрацьовують інформацію самостійно, занотовують незрозумілі моменти та спірні питання, які потребують пояснення вчителя; закріплення навчального матеріалу відбувається у будь-який зручний для час та місце;

офлайн – учні обговорюють опрацьований матеріал в класі, з'ясовують незрозуміле раніше; педагог користується різнобічними методами гейміфікації для можливості відтворення понять класом.

Відштовхуючись від завдань, які школа бажає задовольнити впроваджуючи змішане навчання слід підібрати модель навчання, яка враховуватиме індивідуальні можливості кожного учня, забезпеченість ІКТ та рівний доступ до Інтернет мережі.

Всі вище зазначені технології навчання обов'язково закріплені конкретними законодавчими актами: закон «Про Національну програму інформатизації» [24], указ Президента «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні» [23], розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні» [28], наказ Міністерства освіти і науки України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» [25] тощо.

Підхід до такого формату навчання стає пріоритетним серед учителів початкової освіти, оскільки має вагомі переваги:

1. Використання в освітньому процесі онлайн-ігр, інтелект карт, мобільних додатків, дидактичних відеоматеріалів, цифрових освітніх платформ.

2. Формування вольових якостей та розвиток самостійності молодшого школяра в рамках онлайн-формату, учень вчиться слідкувати за часом, обирає місце, частоту та формат опанування матеріалу.

3. Не менш важливим є факт збереження часу, оскільки вчителів не доводиться пояснювати матеріал з нуля, а лише обговорювати його з учнями, які опрацювали тему самостійно.

4. Використовуючи інструменти змішаного навчання, учень може безперервно опановувати предмети, займатися самоосвітою обирати, як перевірені ресурси, що надсилає вчителя, так і додаткові.

5. Саме за умови використання віртуальних класів, та соціальних мереж підтримується постійний зворотній зв'язок вчителя та класу, відстежується ефективність роботи, прогалини методики, що потребують вдосконалення.

6. Багатогранність навчання дозволяє вчителів об'єктивно оцінити реальні знання чи навпаки виявити прогалини в них, особливо це можливо за рахунок онлайн тестів.

7. Підвищення інтересу та застосування різних моделей та інноваційних технік стимулює до кращого засвоєння знань, що є бажаним для учнів.

8. Надання учням початкової школи якісних освітніх послуг різного характеру.

Причинами зростання змішаного навчання у початковій школі є:

- Спроба персоналізувати освіту;
- Зниження мотивації до пізнавальної діяльності учнів;

- Потреба в розширенні навчальних ресурсів;
- Навчання за інтересами дитини;
- Залучення батьків до освітнього процесу;

Технологія змішаного навчання включає в себе багато інтерактивних методів, форм і прийомів, використання ІКТ, навчальних ресурсів, електронних підручників та вчить учнів працювати з новітніми розробками. Це все сприяє розвитку критичного мислення в учнів, виробленню необхідних навичок, які відповідають сучасним потребам ринку праці, формуванню потреби і спроможності навчатися впродовж життя через зміст навчального предмету.

Змішане навчання суттєво відрізняється від електронного (або онлайн) навчання. Навчання з технікою не передбачає особистої комунікації між однокласниками, і вчителем у класі. Це водночас його основна перевага і недолік у порівнянні зі змішаним навчанням. Адже учні, які навчаються онлайн, не мають можливості особисто взаємодіяти один з одним і розвивати навички спілкування та роботи в групах. Натомість система змішаного навчання дозволяє вирішити цю проблему.

На думку Саган О. В. адаптованої до шкільних умов обов'язковою умовою його успішної реалізації є насичене, диференційоване, надлишкове навчальне середовище, яке забезпечує особисті освітні потреби учнів. Йдеться про можливість вільного вибору між традиційними й електронними засобами навчання, роботою у класі та «відео-уроками, між практичними вправами та тренажерами чи симуляторами, освітніми курсами з діючим зворотнім зв'язком та індивідуальною бесідою і т. ін.» [31].

1.2. Особливості застосування моделей змішаного навчання в освітньому процесі початкової школи

Серед пріоритетних моделей змішаного навчання виділяють ротаційні моделі, які в свою чергу поділяються на чотири підвиди:

1. Ротація за станціями;
2. Ротація за лабораторіями;
3. Перевернутий клас;
4. Індивідуальна ротація [39].

Ротація за станціями (зміна робочих зон). Учні працюють у класі і за складеним маршрутом проходять окремі станції. Тобто чергують різні види діяльності:

- онлайн-навчання з ІКТ-складовою;
- фронтальну роботу з вчителем;
- роботу в групах чи над проектною діяльністю.

Для реалізації такої моделі потрібно, щоб матеріально-технічна база класу була забезпечена електронними пристроями.

Рекомендовано розподіляти медіа засоби між учнями так:

- один пристрій на три людини, з розрахунком три станції зі завданнями,
- відповідно до цього, якщо станцій дві, то за комп'ютером працюють двоє учнів,
- один пристрій на чотири людини – якщо станцій чотири [20].

Перевагами такого навчання є те, що: потреби у використанні технічних засобів вдома немає, і ті, діти, які не мають такої можливості ущільненими в отриманні знань не будуть. Також вчителі мають змогу диференціювати завдання, працюючи з групами за рівнем успішності, впроваджувати інтерактивні форми роботи на занятті, організовувати регулярну групову роботу.

Мінуси: певні ротації передбачають постійної підготовки вчителем матеріалів, так як готових розробок немає. Високої ефективності в освітньому процесі набувають практико–орієнтовані завдання, невеликі

дослідження, квести, настільні ігри з досліджуваної теми, міні змагання тощо.

Роль вчителя за таким умов набуває значення тьютора і фасилітатора, класу.

Складність реалізації: в учнів мають бути сформовані мінімальні навички для самостійного навчання, і перші спроби можуть не вдатися.

Ротація за лабораторіями подібна до ротації за станціями, однак відмінність в тому, що станції охоплюють не клас, а школу. Онлайн робота проходить в лабораторії.

Приваблює така модель можливістю проводити навчальні предмети в комп'ютерному кабінеті, не тільки на уроці інформатики. Вчителі можуть надавати вказівки всім суб'єктам одночасно. Такий урок не потребує обов'язкової присутності проектної та групової роботи.

Дану модель важко реалізувати в освітньому процесі початкової школи, оскільки вона направлена на співпрацю вчителів-предметників, а не одного педагога.

Тим часом, як «перевернуте навчання – це педагогічний підхід, в якому відбувається переміщення з групового навчального простору до індивідуального навчального простору, і в наслідок груповий простір змінюється на динамічне, інтерактивне навчальне середовище, де вчитель спрямовує молодших школярів застосовувати концепції та приєднуватись до творчої діяльності в освітньому процесі [41].

В межах перевернутого класу, учні використовуючи гаджети, смартфони, комп'ютери, опрацьовують відео уроки надіслані вчителем, додаткові джерела знайдені самостійно у позашкільний час. Разом з тим по приходу до школи всі разом обговорюють нові поняття і незрозумілі моменти, а застосовують під керівництвом вчителя отримані знання на практиці. Групова робота спонукає учнів вчитися один у одного, мотивуватися.

Перевернуте навчання істотно відрізняється від традиційного навчання (рис. 1.1)

В межах перевернутого навчання змінюється багато речей:

- Вчитель не є головним і не передає знання під час викладу основного матеріалу, а діти не сидять пасивно, а проявляють активність працюють в парах, командах, діють, виконуючи диференційовані завдання, а вчитель координує роботу, коментує, дає рекомендації та контролює за тим, щоб робота відповідала зазначеним цілям уроку;
- Вчитель стає ментором, готує матеріали та організовує роботу учнів, а учень – це головний учасник освітнього процесу, відповідальний за активність і підготовку до реалізації завдань;
- Змінюється місце діяльності. На перших впроваджених перевернутих уроках, не всі учні приходили підготованими, що погіршувало роботу на уроці. Молодшим школярам потрібен час звикнути до іншої моделі уроку і зрозуміти що це він виконує ключову роль в процесі навчання і здобуває знання вдома, а закріплює їх у школі з вчителем.

Порівняння «перевернутого» і традиційного навчання		
Навчальний процес	«Перевернуте» навчання	Традиційне навчання
Підготовка до уроку	Перегляд відповідей на тести, визначення «важких» для учнів питань, відбір тренувальних і розвивальних завдань	Написання конспекту уроку, підготовка тренувальних і розвивальних завдань
Технологія проведення уроку	Учитель спрямовує діяльність учнів на розв'язання «важких» для них питань і відпрацювання навичок	Учитель пояснює новий матеріал, учні закріплюють отримані навички
Технологія навчання	Дома учні самостійно переглядають відео, ЕОР, виконують тестові завдання, готують запитання вчителю. Учитель спрямовує діяльність учнів на розв'язання «важких» питань і відпрацювання навичок	Учитель пояснює новий матеріал, учні в класі закріплюють отримані навички. Дома виконують завдання самостійно
Передача знань	Учень здобуває знання самостійно, з'ясування ж «важких» питань здійснюється з використанням технологій інтерактивного навчання	Навчальний матеріал від учителя до учня передається у формі пасивного сприйняття, потім учитель у класі організовує діяльність учнів з його засвоєння
Методи	Інтерактивні технології, інформаційно-повідомні, що дозволяють учню самостійно здобувати знання	Інтерактивні технології, що дозволяють учню здобувати знання у процесі взаємодії вчитель-учень

Рис. 1.1. Порівняння традиційного та перевернутого навчання

Індивідуальна ротація – це ротація, що враховує індивідуальні потреби кожного учня, за рахунок особисто обраних, зазначених станцій (онлайн, групові чи проектні), які дають найкращі результати успішності.

Створити медіа простір, можливо лише за умови додаткового фінансування й технічного оснащенням комп'ютерами та іншими електронними пристроями усіх дітей, бо більшість часу учні проводять саме в роботі за комп'ютером. Матеріал закріплюють обговореннями, практичними завданнями, роботою в командах в окремих утворених, не постійних групах.

Дана технологія орієнтована на учня. Як свідчить практика запровадження її в школах США, вона дозволяє підвищити рейтинг успішності школи з 65 % у середньому за штатом до 92 %. Але так, як за санітарно-гігієнічними умовами молодший школяр не може працювати більше 15 хв., то втілення її в початковій школі приречене на поразку.

1.3. Психолого–педагогічні аспекти використання ІКТ як ефективного інструменту розвитку пізнавальної мотивації молодших школярів

Одним із фундаментальних періодів у процесі розвитку особистості вважається – молодший шкільний вік. Нова соціальна ситуація розвитку, яку висуває перед дитиною школа кардинально змінює спосіб життя. Велика кількість вимог, обов'язків та обмежень, повністю витісняє безпечне і безтурботне дитинство. Так, здобувач зіштовхується зі зовсім новими нормами та правилами поведінки, вчиться систематично і наполегливо працювати, відвідувати заняття відповідно шкільному режиму, виконувати вказівки педагога вкладаючись в часові рамки.

Використання ІКТ в освітньому процесі змішаного навчання здобувачів освіти Нової української школи потребує ґрунтовних психолого–педагогічних знань з взаємодії учня, комп'ютера та медіа з урахуванням психічного, фізичного та розумового розвитку на основі вікових характеристик.

Згідно, здоров'язбережувальної компетентності НУШ, кінцевим результатом початкової ланки освіти в особистісному вимірі є здоровий вмотивований учень, зорієнтований на успішне навчання, в будь-яких непередбачуваних обставинах. Отже, вчителю необхідно створити такі оптимальні умови, що забезпечили б отримання очікуваного результату без шкоди для фізичного та психологічного стану.

Враховуючи особливості розвитку та темпераменту учня–початківця, педагогові слід застосовувати комп'ютерно–зорієнтовані засоби збагачення особистісної основи розумового, естетичного та морального розвитку дитини в умовах дистанційної освіти за всіма її правилами та вимогами.

Використання ІКТ у початковій ланці освіти мають багатогранні і різнопланові психолого-педагогічні фактори.

Науковці підкреслюють, що із сучасними школярами бажано приходити до згоди, час від часу мотивувати їх на виконання конкретної роботи, застосовувати мотиваційний момент не лише на початку уроку, а й на кожному його етапі [34].

Мотиваційна сторона послуг ІКТ на уроках має такі переваги:

- реалізація придбаного життєвого досвіду роботи дитини з цифровими технологіями, що підвищує пізнавальний інтерес;
- вільний вибір щодо рівня складності навчальних досягнень;
- опора та підкріплення до знаходження вірних рішень, які задовольняють виконання будь-якої освітньої задачі до

кінця, оскільки учню надається належна допомога, тлумачиться рішення;

- висвітлення практичного значення матеріалу, що вивчається;
- зосередження уваги на неординарності та зацікавленості шляхом подання завдання;
- змога представити варіант рішення без страху отримання низького балу [7].

Будь-які навчально-пізнавальні операції неможливі без сприйняття, аналізу, та накопичення інформації. Лише компетентний педагог озброєний знаннями закономірностей пізнавальних процесів, може забезпечити продуктивність ІКТ. В залежності від того, як саме учневі краще сприймати чуттєво чи за допомогою звуку, їх можна віднести до аудіалів, візуалів та кінестетиків.

Під час змішаного навчання традиційні плакати, роздаткові матеріали втрачають свою цінність, у пригоді стає яскрава комп'ютерна графіка з рухомими моделями процесів, що опановуються. Якщо дитина індивідуально пореагує з програмним засобом, то отримання інформації охоплює чуттєвий аспект, яким оперує кінестетик.

Працюючи із мультимедійним засобом, здобувач знань самостійно керує швидкістю подачі інформації, а також, її обсягом і глибиною, обирає оптимальний темп роботи, що задовольняє рівень його індивідуальних освітніх потреб, розумових і психолого-фізіологічних можливостей, уподобань та схильностей. Сама побудова, дидактичне спрямування та розв'язування освітньої проблеми передбачають активну розумову діяльність учня.

Під час переробки набутої інформації наочність, яку школяр отримує за допомогою комп'ютерного забезпечення, впливає на формування та засвоєння понять.

Вагоме місце посідають засоби ІКТ у процесі запам'ятовування. Вони створюють умови для закріплення отриманих знань, а яскраві медіа-матеріали, дають змогу запам'ятати логічний «ланцюг» навчального матеріалу, систематизувати отриману інформацію. Варто, щоб вчитель брав до уваги емоційне діяння інформації та не допускав його надлишку. Молодші школярі краще схоплюють стримані кольори, спокійний музичний супровід, дикторський коментар, які не обтяжують їх.

Мультимедійні засоби мають різноплановий спектр художніх та технічних опцій, для того щоб підсилити враження навіть пасивного учня, зосередити його увагу, та запобігти неуважності. Так, наприклад, зміна слайдів у презентації вимагає пильності на уроці, так як зазвичай повторно демонструвати їх на онлайн уроці не будуть. Прослуховування аудіозаписів формує стійкість уваги, навички спостереження за словом, пробуджує естетичний смак [35] .

Досить широко використовуються відео ресурси. Вони поділяються на:

- відео кліп;
- відео урок;
- відео лекцію;
- відео кейс;
- мультфільм;
- науково-популярний відеофільм;
- художній фільм;
- анімаційний фільм;
- вебінар;
- скрінкаст.

Слід зауважити, що на підвищення захоплення гаджетами та медіа продуктами впливає і проблема «батьків і дітей». Оскільки статистично

певна кількість батьків не володіє цифровою компетентністю та комп'ютерною грамотністю, то реалізується ще одна із психологічних особливостей дітей молодшого шкільного віку бажання довести свою «дорослість». В рамках педагогіки партнерства в період сучасних викликів в освіті вчитель може одночасно реалізувати і триєдину співпрацю «діти, батьки та школа» і підвищити мотивацію до учіння під час прояву батькам обізнаності у техніці.

Також батьки та вчитель виконують функцію контролю та супроводу в інформаційному просторі, заохочують не обмежуватися лише урочним матеріалом, а й брати участь в розвивальних освітніх програмах, щоб процес медіасоціалізації позитивно впливав на розвиток соціальної та психічної сфер молодшого школяра [4].

На сьогоднішній день створена велика база сайтів, спеціальних програм та інформаційних каналів для аудиторії віком 6–10 років, де пропонуються різні фільми, передачі, шоу, які б можна було переглядати як самій дитині, так і родиною. Такі медіа продукти задовольняють запити «чомучків», надаючи їм відповіді на хвилюючі для них питання про світ, про невідоме та цікаве [4].

Уроки в умовах змішаного навчання завдяки ІКТ стають динамічними, і навіть можуть мати характер гри, що так захоплює учнів початківців, які тільки–но перейшли від ігрової діяльності до навчальної. Відчуття гри знімає психологічну напругу, а інтерес до опанування предметом зростає. При цьому комп'ютерні ігри потребують все ж таки певного рівня пізнавальної активності і її інтенсивності, в той же час сам комп'ютер виконує функцію потужного джерела розвитку пізнавальної активності і ще багатьох інтелектуальних почуттів учня таких як допитливість, задоволеність кінцевим продуктом своєї діяльності, вольових якостей [13].

Розвивальні ігри, навчальні програми та освітні платформи мають величезний дидактичний потенціал формуючи творчі здібності, як під час дистанційного навчання, так і в межах змішаного навчання.

На думку, Н. Морзе, вчитель для учня вже не є єдиним джерелом інформації, адже помічником стають саме інформаційно-комунікаційні технології та мережі Інтернет [11,12].

Використання сучасних ІКТ дозволяє не тільки урізноманітнити процес виховання та навчання, а й розвивати в учнів пізнавальну мотивацію, запроваджувати інноваційні педагогічні технології змішаного навчання. За цією технологією під час підготовки до уроку учні використовують відео й електронний контент за межами навчального закладу – у хмаро орієнтованому навчальному середовищі.

На нашу думку хмаро орієнтоване навчальне середовище штучно створена система, що працює на основі хмарних сервісів забезпечуючи навчальну мобільність, групову взаємодопомогу вчителів та учнівської аудиторії для ефективного, кібербезпечного досягнення дидактичних цілей.

РОЗДІЛ 2. ОПТИМІЗАЦІЯ СИСТЕМИ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ.

2.1. Сучасний стан розвитку пізнавальної мотивації учнів початкової школи.

Спираючись на предмет нашого дослідження використання ІКТ як засобу розвитку пізнавальної мотивації молодших школярів в умовах змішаного навчання, нашим завданням було визначити її рівень, сучасний стан.

Враховуючи все, зазначене вище, можна стверджувати: розвиток пізнавальної мотивації залишається однією з центральних проблем і перебуває у стані розвитку. Аналіз наукових джерел, це поняття тлумачить, як «орієнтацію школярів на отримання нових знань, прояв інтересу до істотних властивостей явищ, об'єктів, бажання робити перші дедуктивні висновки, засвоєння закономірностей, теоретичних принципів, ключових, фундаментальних ідей тощо».

У визначення ми керувалися розробками, яка визначає пізнавальну мотивацію, як «засіб активізації пізнавальної діяльності, ефективний інструмент, який робить освітній процес привабливим, підкреслює в навчанні саме ті аспекти, які змусять активізувати пізнавальну діяльність» [9].

На думку Бузько В. Л. «пізнавальна мотивація є спрямованістю особистості, яка направлена на свідоме оволодіння знаннями, та усвідомлення мети діяльності, що сприяє формуванню особистості учня в цілому» [3].

Поряд з пізнавальною мотивацією А. Маркова підкреслює широкі пізнавальні мотиви, що орієнтуються на ерудицію, здійснюються в задоволенні від самого процесу навчання та його результатів. Разом з

тим пізнавальна діяльність є основою життєдіяльності; навчально-пізнавальні мотиви полягають у способах добувати знання та засвоювати конкретні навчальні предмети; мотиви самоосвіти – прагнення здобувати додаткові знання [10, с. 24–25].

Наше дослідження ми проводили на базі Горностаївського ліцею №1 Горностаївської селищної ради Каховського району Херсонської області. В експерименті взяли участь учні 2А класу (30 осіб – контрольна група) та 2Б (34 осіб – експериментальна група).

Констатувальний етап експерименту проводився з метою визначення рівня сформованості пізнавальної мотивації другокласників.

Визначення рівнів сформованості пізнавальної мотивації молодших школярів відбувалося за критеріями Т. Нежнова, які ми адаптували до наших умов :

1. Високий рівень шкільної мотивації, навчальної активності. Пізнавальний мотив таких учнів, спрямований на найбільш успішне виконання всіх запропонованих завдань. Такі діти успішні в навчальній діяльності, чітко виконують усі прохання та настанови вчителя, вони старанні та відповідальні, мають відчуття тривоги, якщо одержують незадовільні оцінки.
2. Середній рівень шкільної мотивації характеризується позитивним ставленням до школи. Учням достатньо комфортно знаходитися в школі, вони залюбки спілкуються з друзями, учителями. На відмінну від високої мотивації пізнавальні мотиви в таких здобувачів менш сформовані, школа приваблює більш позашкільною діяльністю, ніж навчальним процесом. Середній рівень мотивації прийнято вважати середньо-статистичною нормою серед школярів.
3. Низька шкільна мотивація притаманна учням, які мають слабке бажання відвідувати школу, пропускають заняття, на уроках не зосереджені, часто відволікаються, займаються сторонніми

справами, іграми. Рівень знань таких учнів досить низький. Іноді навіть спостерігається негативне ставлення до школи, шкільна дезадаптація. Виникають труднощі в спілкуванні з однокласниками, конфліктні стосунки вибудовуються і з учителями. Образ школи асоціюється, як вороже середовище, знаходження в якому є нестерпним.

В нашому дослідженні ми використовували спостереження, бесіди, методики визначення пізнавальної мотивації (М. Г. Лусканової) (Додаток Б) та методика «Бесіда про школу» (Т. Нежнова) (Додаток А). Результати впроваджених вступних діагностик нами графічно подано на Рис. 2.1, Рис. 2.2.

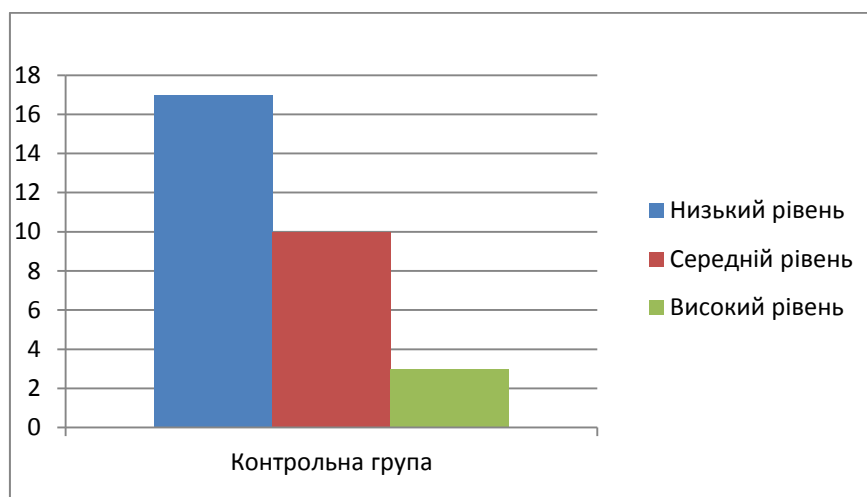

Рис 1.1. Рівень сформованості пізнавальної мотивації на констатувальному етапі експерименту пізнавальної групи

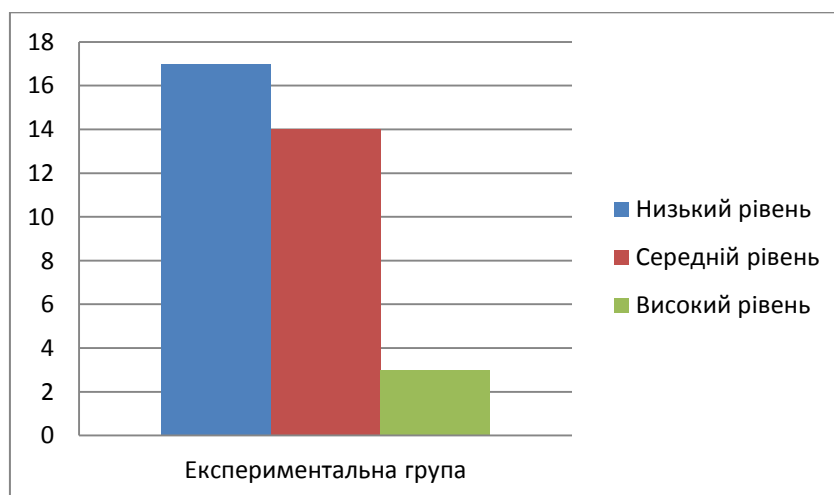

Рис. 1.2. Рівень сформованості пізнавальної мотивації на констатувальному етапі експерименту експериментальної групи

Діагностика сформованості пізнавальної мотивації виявила низку проблем. Не дивлячись на те, що контрольний клас навчається за освітньою програмою «Інтелект», а експериментальний – за звичайною НУШівською програмою О.Савченко, другокласники обох груп продемонстрували, в основному, середній і низький рівень пізнавального інтересу до навчання, орієнтацію на позашкільну діяльність, мотивацію на розваги.

Тривале використання традиційних методик і неможливість застосування ІКТ як інструменту породжує зниження пізнавальної мотивації учнів другого класу, викликає втому та втрату інтересу до навчання.

Результати проведеного констатувального етапу експерименту підняли питання підвищення рівня пізнавальної мотивації в умовах змішаного навчання, потребували розробки та практичної перевірки інноваційних шляхів оптимізації освітнього процесу, а саме використання ІКТ– технологій в початковій школі.

2.2. Експериментальна перевірка шляхів використання ІКТ в процесі розвитку пізнавальної мотивації молодших школярів

Для того, щоб підвищити пізнавальну мотивацію, необхідно дозволити учням вчитися «так, як вони цього потребують», треба підібрати доступний спосіб передачі інформації: навчальні відео, слухання, мовлення, QR-коди, презентація, практичне заняття, анімація, вікторина.

Проаналізувавши наукові та психолого-педагогічні джерела у ході експерименту нами було використано такі інноваційні моделі змішаного навчання як:

1. «Перевернутий клас»;

2. «Ротація за станціями»;
3. «Автономна модель».

Дані моделі спираються на ідею гібридного змішаного навчання, бо поєднують в собі різні матеріали та інструменти, стаціонарного та онлайн навчання.

Застосовуючи їх в освітньому процесі початкової школи можна вирішити проблему дослідження, оскільки вони мають такі переваги:

1. Учні отримують якісні та достовірні навчальні ресурси, зокрема відеоресурси для самостійного вивчення нового навчального матеріалу.
2. Учні працюють у зручному для них темпі. Зокрема, при перегляді відеоресурсів молодший школяр може зупинити в незрозумілих, складних для нього місцях, змінювати швидкість передачі відеоресурсу та повертатися до важливого фрагменту. В будь-який момент можна переглянути ресурс, щоб відновити призабуте учнем.
3. Доступ до інформації завжди відкритий для всіх здобувачів, тому це не стане перешкодою для тих учнів, що були відсутніми на уроці.
4. Учні допомагають один одному в навчанні співпрацюючи в командах, коли проходять станції. Сильніші допомагають слабшим, стимулюючи їх швидше освоїти матеріал разом і вчитель може зробити їх помічниками для інших.
5. Можливість для вчителя якісно організувати навчальну діяльність, в екстремальних умовах (пандемії), якщо потрібно буде перейти до дистанційного навчання, освітній процес від цього не постраждає, а його якість не знизиться
6. Зростає пізнавальна мотивація завдяки діяльнісному спрямуванню на уроці.

Для того щоб освітній процес змішаного навчання був ефективним і захопливим, вчителів необхідно знати, які саме онлайн-інструменти, слід застосовувати. Тому для цього ми опанували «Цифрограм для вчителів» на цифровій платформі «Дія»(рис.

Рис.2.3. Цифрограм для вчителів

На першому етапі ми використовували модель змішаного навчання «Перевернутий клас». Наведемо приклад роботи з даною технікою на основі навчального предмету «Я досліджую світ» під час вивчення теми «Форми земної поверхні»

Ми звернулися до того, що учні вже знали, зацікавили учнів познайомитись з підготованими матеріалами. Так як раніше діти були не знайомі з форматом навчання, де вони відіграють ключову роль першим кроком ми познайомили дітей з концепцією «Перевернутого навчання».

Дітям було повідомлено, як саме буде проходити урок, які обов'язки стоять перед ними

Другим кроком була частина онлайн, для якої ми підготували відеоматеріали, для самостійного вивчення. Учням потрібно було за посиланням <https://www.youtube.com/watch?v=wKpGjVpqHKY>

опрацювати вдома тему «Форми земної поверхні», де після цього на учнів чекав розроблений нами тест в Google формах за посиланням:

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfxDpYcTX1UN6Erjxly8AI2hNMIOjeY-miO0NLVFo-9ZvL48w/viewform> (рис.2.4.)

Рис. 2.4. Тест «Форми земної поверхні»

Для того щоб учні могли розраховувати на підтримку вчителя: ми створили Viber групу, встановили принципи комунікації в мережі. Ми використовували електронні інструменти комунікації (загальні документи в хмарі, соціальні мережі).

Наступним кроком була частина офлайн у школі, яку ми поєднали з моделлю «Ротація за станціями».

У такій моделі на дітей чекають завдання за визначеним графіком, які називаються станціями. Відбувається чергування між різними видами діяльності: навчання з ІКТ–складовою та технічним забезпеченням, фронтальну роботу з педагогом, групову та колективна роботу й роботу над проєктом. Обов’язковою складовою вважають роботу онлайн. За даними, це найбільш доступна і зручна у застосуванні модель, тому її доречно впроваджувати, на етапі ознайомлення зі змішаним навчанням.

На початку уроку дітям було окреслено мету запланованого уроку за для того щоб учні могли перевірити, чи добре вони підготувалися вдома. Клас було поділено на 3 групи. Кожна з груп отримала маршрутний лист, в якому було зазначено станції, які мали пройти учні

Станція «Хитромудрі завдання», суть завдання полягала в перевірці знань форм рельєфу, скориставшись QR-кодами діти мали відкрити зображення і назвати визначення певної форми рельєфу (Рис. 2.5)

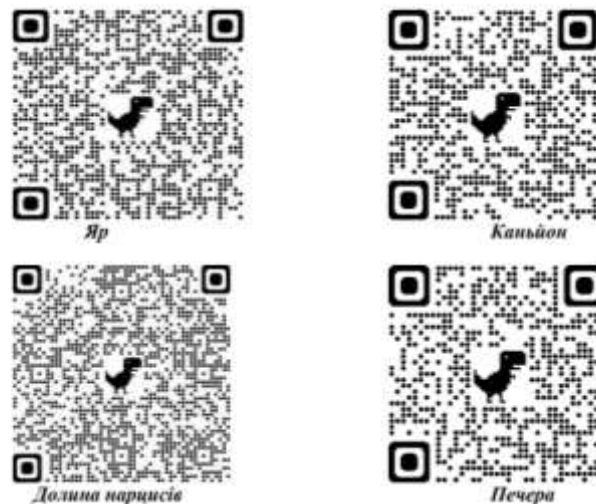

Рис. 2.5. Завдання з QR- кодами «Форми земної форми»

Наступна станція «Ігрова» робота в групах. Учням представлено картки із завданнями

<p>Гра «Математичні дії» — Виконайте математичні дії — і прочитаєте назви форм земної поверхні.</p> <p>Город – од + а = ... (<i>гора</i>). Ясен – сен + р = ... (<i>яр</i>). Річка – чка + вони – о + на = ... (<i>рівнина</i>). Бал + ачка – ач = ... (<i>балка</i>).</p>	<p>Гра «Поєднай»</p> <p>Яр — ділянка земної поверхні, високо піднята над рівнинами. Рівнина — круті схили, заглиблення, вкриті рослинами. Гора — територія суші, яка має рівну поверхню. Балка — велике заглиблення з крутими схилами на поверхні Землі.</p>
---	---

Рис. 2.6. Групові картки з теми «Форми землі»

Наступна станція «Віднайди» передбачала використання гаджетів. До уроку ми створили ігровий мобільний додаток «Я досліджую світ»,

для закріплення основних вивчених термінів. Серед розташованих у хаотичному порядку літер потрібно віднайти зазначені терміни.

Такі ігрові вправи дуже подобаються дітям, розвивають мислення, увагу і заохочують дітей до вивчення теми.

Рис. 2.6. Мобільний додаток «Я досліджую світ»

Так як під час діагностування було виявлено різні показники рівня пізнавальної мотивації, було прийнято впровадити модель «Автономна група», що використовується в тому випадку, коли учні в класі сильно різняться за своїми психологічними особливостями.

Особливістю такої моделі є те, що учнів розподілено на групи, в одна з яких працює з ІКТ складовою, а співпраця з учителем використовується для надання консультацій групових або індивідуальних.

В той час як у другій групі притримуються до традиційних форм роботи, а електронне навчання слугує помічником у відпрацюванні навичок.

Ми організували простір класу таким чином, щоб виділити дві зони:

- Зона традиційного уроку;
- Зона онлайн-занять.

Розподіл уваги здійснювався між двома групами одночасно за необхідністю. Ми керували процесом активізації пізнавальної діяльності учнів, виконуючи функцію помічника при виконанні завдань.

В межах інтегрованого курсу «Мистецтво» діти вчилися зображувати зимовий ранок. Дітей було поділено на дві групи:

1. Група дітей, які мають гарні художні навички.
2. Група, яка потребує вчительської уваги

За посиланням перша група вчилась зображувати за допомогою холодних кольорів зимовий ранок <https://youtu.be/CFCFpqAeRsw> , переглядаючи відео, діти повторювали кожен крок, в той час як інша група працювала з вчителем.

Розглянемо також використання моделі змішаного навчання «Перевернутий клас», на прикладі інтегрованого уроку «Осінь. Ознаки осені». Інтеграція на основі предмету « Я досліджую світ» та « Мистецтво».

Нашим завданням було ознайомити учнів з осінніми місяцями; розкрити етимологію назв місяців осені; розвивати вміння описувати красу природи восени та ділитися емоціями, які вона викликає; розвивати пізнавальну мотивацію, уяву, фантазію, мовлення, спостережливість, пам'ять; виховувати любов до природи.

Так як урок потребував певного обладнання урок було проведено в кабінеті інформатики. Під час уроку ми використовували:

- крейдову дошку;
- ватман;
- інтернет–ресурси;
- комп'ютери і смартфони;
- проектор;
- колонки;
- кольоровий папір;

- ножиці;
- клей;
- картинки осені, тварин, птахів.

Хід уроку

I. Розмова з учнями про домашнє завдання. З'ясування незрозумілих питань та обговорення них.

II. Згідно з отриманою інформацією відбувається поділ класу на 3 групи:

Пояснення плану роботи у групах

1 група

Учні які з будь-якої причини не ознайомились із новою темою

Вони переглядають нову тему використовуючи ресурс

<https://www.youtube.com/watch?v=p9KSJCMsNaA>

<https://www.youtube.com/watch?v=cMMi5G9KEDk>

2 група

У цей же час учні другої групи отримують завдання для роботи з інтернет ресурсом <http://learningapps.org/user/taldukinaua>

А саме:

1. Завдання відгадати кросворд (рис.2.7.)

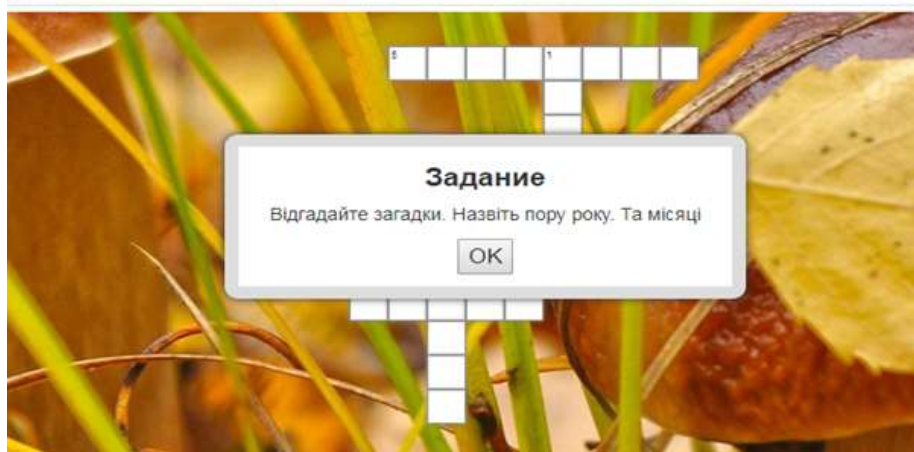

Рис. 2.7. Кросворд з теми «Осінь»

2. Обрати ознаки осені (рис. 2.8)

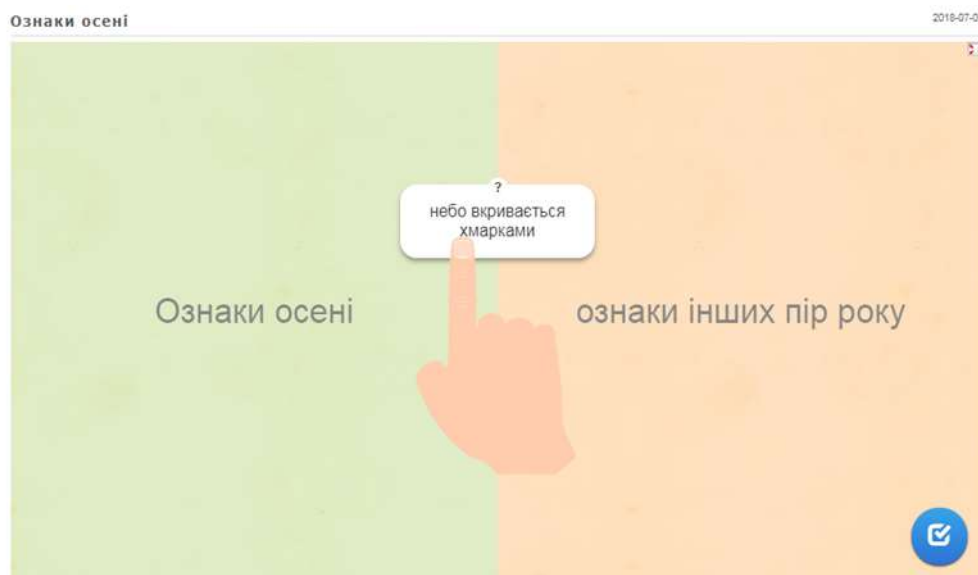

Рис. 2.8. Завдання обрати ознаки осені

3. Доповнити текст (рис.2.9.)

LearningApps.org

Налаштування профілю: Тетяна Талдикіна

Перегляд вправ | Перегляд вправ | Створення вправ | Мої класи | Мої вправи

Їжачкові запаси на зиму

2018-07-07

Прийшла осінь. Поспіли дари природи: на деревах дозріли , на городах — .
 Дні стали й . Листя на деревах й почало .

«Час готуватися до зими», – вирішив маленький їжачок. Неподалік росла дика , на якій
 було багато стиглих соковитих яблук. А біля підніжжя яблуні після дощу виростили ароматні
. Назбирав їжачок фруктів і грибів, наносив у нору. Подумав: «Я зробив багато запасів,
 мені вистачить на всю зиму».

Рис. 2.9. Завдання доповнити текст

3 група

У цей же час учні третьої групи працюють активно у класі виконуючи вправи у зошиті

Обговорення питання Якби я був чарівником, то я зробив би так, щоб восени...

2.3. Підсумки експериментальної роботи

Результати формувального етапу експерименту довели ефективність запропонованої нами системи змішаного навчання. Ми побачили, як змінюється пізнавальна мотивація учнів, як ІКТ технології допомагають розвивати знаннями на предметах різних циклів, як реалізуються вміння працювати в команді.

Систематична робота з ІКТ складовою моделі змішаного навчання підвищила рівень пізнавальної мотивації учнів експериментальної групи.

Сильною стороною роботи з інноваційними моделями «Ротація за станціями», «Перевернуте навчання», «Автономна модель» є диференціація завдань за рівнем складності, перевірка придбаного життєвого досвіду роботи дитини з ІКТ на практиці, що підвищує пізнавальний інтерес;

Застосування ІКТ як інструменту в змішаному навчанні, сприяє зростанню пізнавальної мотивації, інтересу, допитливості, розвиває навички самостійної роботи, ініціативності та відповідальності за виконану роботу, знижує психологічне навантаження в процесі взаємного обміну знаннями, як на учнів, так і на вчителів.

Батьки учнів дослідження звертали увагу, що завдяки цьому методу вони знають завдання дітей і можуть їх контролювати. Також вони зауважили, що усуває проблему незнання предмету через відсутність на уроці. А ще батьки оцінили, що якщо вони хочуть допомогти своїй дитині, то можуть користуватись матеріалами, які надає вчитель і у якості, яких вони впевнені в цьому відбувається реалізація партнерських відносин.

Наприкінці уроку в Інтернеті було проведено опитування, створене на сайті Google у підрозділі Форма. Результати дослідження

показали, що діти бажають продовжувати використовувати цю технологію на всіх уроках.

Результати вимірювання рівня розвитку пізнавальної мотивації молодших школярів після формувального етапу експерименту відображено діаграмах Рис. 2.7. та Рис. 2.8.

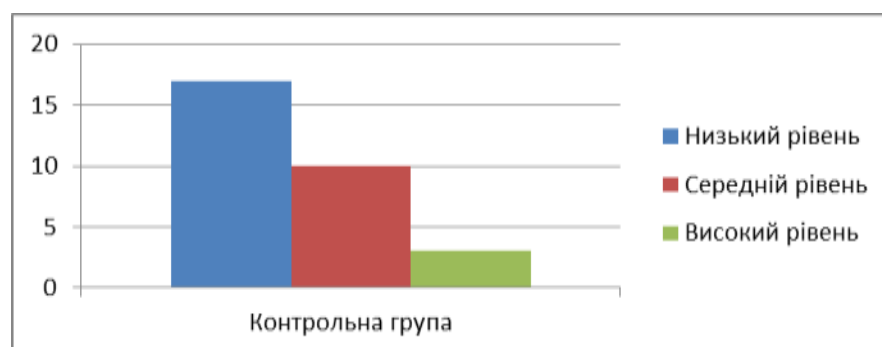

Рис 2.7. Рівень розвитку пізнавальної мотивації після формувального етапу експерименту контрольної групи

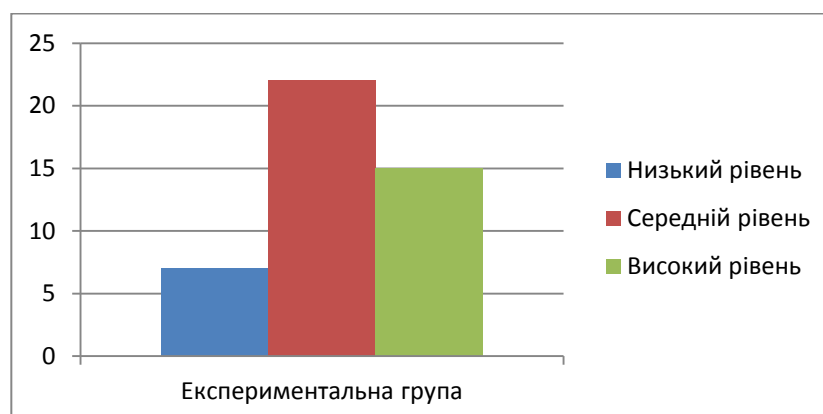

Рис 2.8. Рівень розвитку пізнавальної мотивації після формувального етапу експерименту експериментальної групи.

Отже, проведене дослідження підтвердило нашу гіпотезу щодо оптимізації шляхів та систематичного використання ІКТ в умовах змішаного навчання в освітньому процесі початкової школи.

Ми впевнилися, що використання ІКТ сприяє розвитку: пізнавальної мотивації учнів початкової школи, завдяки раціональній організації освітнього процесу, де другокласники виступали активними учасниками пізнавального процесу. Спостерігаючи за дітьми в умовах системи змішаного навчання, ми побачили, як робота з ІКТ складовою

розвиває внутрішню потребу до пізнавальної діяльності, як формується позитивне ставлення до освітнього процесу, стають стійкими навички самостійної роботи учнів другого класу.

ВИСНОВКИ

В процесі роботи над дослідженням розвитку пізнавальної мотивації засобами ІКТ в освітньому процесі початкової школи в умовах змішаного навчання, ми дійшли таких висновків:

1. Теоретичний аналіз проблеми використання ІКТ в умовах змішаного навчання початкової школи засвідчив, що більшість загальноосвітніх закладів повільно відходять від традиційних форм організації навчання, однак процеси інформатизації та діджиталізації загальноосвітніх закладів є незворотними і передбачають значущі зміни організаційних форм. Виявлено, що змішане навчання залишається актуальною тенденцією в галузі початкової освіти та може бути визначено як цілеспрямований процес передачі і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, заснований на поєднанні технологій традиційного, комп'ютерно-орієнтованого, дистанційного, електронного та мобільно-орієнтованого навчання. Змішане навчання дає змогу раціонально розподіляти навчальний час, адаптувати освітній процес до особистих потреб учня, організувати зворотній зв'язок, та, найголовніше, підвищити пізнавальну мотивацію.

Не викликає жодних сумнівів, що змішане навчання є інноваційним підходом, що змінює структуру і зміст навчання, перетворюючи традиційні ролі вчителя та учня з метою отримання високих показників навчання.

Педагогічними умовами, що сприяють впровадженню змішаного уроках початкової школи з метою розвитку пізнавальної мотивації компетентності в учнів, ми визначили такі:

- Створення у навчальному закладі такого медіасередовища, що сприяє активізації пізнавальної мотивації, розвитку навичок роботи з ІКТ технологіями;
- Систематичне використання новітніх змішаних технологій «Ротація за станціями», «Перевернуте навчання», «Індивідуальна

ротація», що спрямовано на розвиток пізнавальної мотивації молодших школярів.

- Залучення батьків до освітнього процесу початкової школи.

2. Дослідження сучасного стану розвитку пізнавальної мотивації учнів початкової школи виявило такі проблеми:

Учні контрольної та експериментальної груп продемонстрували, в основному, середній і низький рівень пізнавальної мотивації: що пояснюється низькою самооцінкою, нерішучістю, відсутністю ініціативи, проявом учнів невпевненості у своїх силах.

Тривале використання традиційних методик і неможливість застосування ІКТ як інструменту породжує зниження пізнавальної мотивації учнів другого класу, викликає втому та втрату інтересу до навчання.

Аналіз висновків констатувального етапу експерименту вимагав пошуків ефективних шляхів використання ІКТ в умовах змішаного навчання.

3. Метою формувального етапу дослідження було експериментально перевірити ефективність використання ІКТ в освітньому процесі початкової школи, як інструменту розвитку пізнавальної мотивації. У ході експерименту було використано систему моделей змішаного навчання «Ротація за станціями», «Перевернуте навчання», «Автономна модель».

Результати формувального етапу експерименту довели ефективність запропонованих нами шляхів використання ІКТ . Ми побачили, як змінився на краще показник розвитку пізнавальної мотивації молодших школярів: вони стали більш вмотивованими, зацікавленими; з'явилося бажання самостійно шукати та використовувати інформацію та проявляти свої вміння в командній роботі.

Отже, ІКТ є головним ефективним інструментом змішаного навчання призначений для розвитку вмінь молодших школярів працювати з інформацією, застосовувати різнопланові електронні засоби, підвищує рівень інформаційної грамотності, розвиває відповідальність, самостійність, самоконтроль, творчі здібності дитини.

ІКТ середовище дозволяє формувати в учнів не лише міцні знання, а й основні навички самоосвітньої діяльності: вміння організувати власну освітню діяльність, без додаткових стимулів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексєєва М.І. Мотиви навчання учнів: посіб. для вчителів. Київ: Радянська школа, 1974. 120 с.
2. Божович Л.И. Проблема развития мотивационной сферы ребенка. Изучение мотивации детей и подростков. Москва: Педагогика, 1972. 352с.
3. Бузько В. Л. Наступність у формуванні пізнавального інтересу до фізики учнів початкової та основної школи : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Кіровоград, 2014. 359 с.
4. Горлова А. В. Використання освітнього потенціалу медіа в процесі соціалізації молодших школярів. Збірник матеріалів Всеукраїнської з міжнародною участю науково–практичної конференції. Херсон: ТОВ «Борисфен–про», 2018. 393 с.
5. Гущина Н. І. Нова українська школа : використання інформаційно–комунікаційних технологій у 3–4 класах закладів загальної середньої освіти : навч.–метод. посіб. / за ред. Н. І. Гущиної. К.: Видавничий дім «Освіта», 2020. 112 с.
6. Дзюбко Л. В. Мотивація навчальної діяльності як психолого–педагогічна проблема. Психолінгвістика. 2009. Вип. 4. С. 33–43. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psling_2009_4_5. (дата звернення: 17.09.2021).
7. Кивлюк О.П. Використання інформаційно–комунікаційних технологій в системі навчальних дисциплін початкової школи. Початкова школа. 2004. № 4. с. 33–42.
8. Кивлюк О.П. Формування елементів комп'ютерної грамотності молодших школярів: дис. ... канд.. пед.. наук : 13.00.09. Ч., 2007. С.176–198.
9. Лазаренко Н. Розвиток пізнавальної активності першокласників у період навчання грамоти. Початкова школа. 1999. № 5. С.13–16.

- 10.Маркова А. К. Формирование мотивации учения в школьном возрасте. М. : Просвещение, 1983. 96 с.
- 11.Морзе Н.В. Дистанційна технологія як основа сучасних інформаційних технології у навчанні. Нові технології навчання: збірник наукових праць. К.: Академія педагогічних наук України, 2011. Вип. 30. С.32–42.
- 12.Морзе Н. В., Кузьмінська О. Г. Педагогічні аспекти використання хмарних обчислень. Інформаційні технології в освіті. 2011. № 9. С. 20–29.
- 13.Мохова М. Н. Активные методы в смешанном обучении в системе дополнительного педагогического образования : дисс. ... канд. пед. наук :13.00.08. Москва, 2005. 155 с.
- 14.Муращенко Т. В. Змішане та дистанційне навчання як спосіб доступу до якісної освіти. Відкрите освітнє е–середовище сучасного університету. 2017. №3. URL: <http://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php//openedu/article/view/93#.Wvqe7ojRC71>. (дата звернення: 22.08.2021).
- 15.Науменко О. М., Науменко Г. Г. Передумови впровадження комп'ютерно орієнтованих засобів навчання в навчальний процес педагогічного коледжу. Інформаційні технології і засоби навчання. 2008. № 2 (6). URL : <https://core.ac.uk/download/pdf/11083666.pdf>. (дата звернення: 07.10.2021).
- 16.Набєгова О.О. Формування інформаційно–комунікаційної компетентності учня на уроках інформатики. Інформатика в школі. 2011. № 10. С. 2–7.
- 17.Нор К. Ф. Групова навчальна діяльність молодших школярів : історія, теорія. Технологія. Миколаїв, 2006. 164 с.
- 18.Нуржинська А. В. Основні протиріччя у процесі впровадження основ дистанційного навчання майбутніх фахівців зі зв'язків з громадськістю в Україні. 2016. URL:

- http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/9025/Nurzhynska_Osnovni_protyrichchia.pdf?sequence=1&isAllowed=y. (дата звернення: 11.10.2021).
- 19.Отрошко Т. В. Модель технічної компетентності майбутніх вчителів інформатики. Проблеми інженерно–педагогічної освіти. 2009. № 24–25. С.177–188.
- 20.Перша Всеукраїнська конференція з проблем змішаної освіти. 2017. URL: <http://kpi.ua/2017-01-27>. (дата звернення: 30.06.2021).
- 21.Петухова Л. Є. Теоретико–методичні засади формування інформатичних компетентностей майбутніх учителів початкових класів: дис. ... докт. пед. наук. Одеса, 2009.
- 22.Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій : навч.посібник / ред. І. А. Зязюна. К: А.С.К., 2003. 240 с.
- 23.Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні : Указ Президента України від 31.07.2000. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/928/2000>. (дата звернення: 08.10.2021).
- 24.Про Національну програму інформатизації : Закон України від 01.08.2016. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/74/98-вр>. (дата звернення: 26.09.2021).
- 25.Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : Указ Президент України від 25.06.2013 р. № 344/2013. Офіційний вісник Президента України від 5.07.2013 р. № 17. С.31. URL : <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>. (дата звернення: 04.10.2021).
- 26.Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145–VIII. Голос України від 27.09.2017. № 178–179. С. 10–22.

27. Про скасування наказу Міністерства освіти і науки України від 24 травня 2007 року № 420: наказ МОН № 910 від 07 серпня 2014 року. URL: <http://osvita.ua/legislation/other/42462/>. (дата звернення: 11.07.2021).
28. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні: Розпорядження Кабінету міністрів України від 15 травня 2013 р. № 386–р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-p>. (дата звернення: 09.10.2021).
29. Рашевська Н. В. Змішане навчання як психолого–педагогічна проблема. Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки». Вип.191. 2010. с. 89–96.
30. Саган О.В. Концепція фахової підготовки майбутнього вчителя початкових класів до викладання інформатики. Інформаційні технології в освіті. Вип. 28. 2016. с. 44–52.
31. Саган О.В. Формування методико–інформатичної компетентності вчителя початкових класів. Інформаційні технології і засоби навчання. 2018. Том 65. №3. С.304–315.
32. Саган О.В. Організація змішаного навчання як умова формування цифрової компетентності. Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи: зб. тез доповідей учасників всеукр. наук.–практ. Семінару. Київ.: Інститут інформаційних технологій і засобів навчання. 12 берез. 2019 р. Київ. 2019. С. 76–78.
33. Саган О. В. Структура методико–інформатичної компетентності вчителя початкових класів. *Глобальні виклики педагогічної освіти в університетському просторі* : матер. III Міжнарод. конгресу. Одеса, 2016. с.285–286.
34. Співаковський О. В., Петухова Л. Є., Коткова В. В. Інформаційно–комунікаційні технології в початковій школі : навч.–метод.

посібник для студентів напряму підготовки «Початкова освіта». Херсон: ХДУ, 2011. 267 с.

- 35.Ткаченко Л.В. Психолого–педагогічні особливості учнів молодших класів у процесі навчальної діяльності. Педагогічні науки. 2015. № 67. С. 148–152.
- 36.Ткачицина О.Р. Вплив комп'ютерних технологій на розвиток особистості. URL: <http://elibrary.kubg.edu.ua>. (дата звернення: 04.09.2021).
- 37.Цуруль О.А., Яценко Н.В. Розвиток пізнавальної активності учнів на уроках біології. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/6705/1/Curul1.pdf> (дата звернення: 17.08.2021).
- 38.Щукина Г.І. Мотивация учения. М.: Научное образование, 1980.
- 39.Cory Armes, M.Ed. The Role of the Teacher in Blended Learning: Data, Management, and Student Support, 2012. URL: <http://www.scilearn.com/blog/role-of-the-teacher-inblended-learning>. (дата звернення: 11.09.2021).
- 40.Depover C., Orivel F. Developing countries in the e–learning era. Paris: UNESCO: International Institute for Educational Planning, 2013. 87 p.
- 41.Yousif M. Cloud Computing – an IT paradigm changer. Proc. of IEEE/ACS Conference «Computer systems and applications», 2010. pp. 187–194.

Додаток А

«Бесіда про школу (Нсжнова)»

Мета : дослідження внутрішньої позиції школяра і виявлення бажання дитини йти до школи, орієнтація на шкільно–навчальну діяльність.

Матеріал: перелік питань, ручка.

Процедура проведення

Бесіда проводиться індивідуально. В ході обстеження дитині задаються питання, відповіді на які дозволяють виявити один з трьох типів орієнтації у відношенні школи і навчання. Переважна орієнтація на зміст навчальної діяльності свідчить про наявність у дитини внутрішньої позиції школяра.

Варіанти відповідей та їх оцінка

Запитання бесіди	Варіанти відповідей	бали
1. Чи хочеш ти йти до школи?	А – дуже хочу	2
	Б – так собі, не знаю	1
	В – не хочу	0
2. Чому ти хочеш іти до школи?	А – інтерес до навчання, занять, хочу навчитись читати, писати, стати грамотним, розумним, багато знати, довідатись про нове	2
	Б – інтерес до зовнішньої шкільної атрибутики: нова форма, книги, портфель	1
	В – позашкільні інтереси: у садку набридло, у школі не сплять, там весело, усі діти ідуть до школи	0
3. Чи готуєшся ти до школи? Як ти готуєшся (тебе готують) до школи?	А – освоєння деяких навичок читання, письма, лічби: з мамою вчили літери, лічили, розв'язували задачки	2
	Б – придбання форми, шкільного приладдя	1
	В – заняття, що не стосуються школи	

		0
4. Чи подобається тобі в школі? Що тобі подобається (не подобається)? Найбільше? (Попередньо в дитини запитати, чи була вона у школі).	А – уроки, шкільні заняття, що не мають аналогів у дошкільному житті дитини	1
	Б – позашкільні заняття та інші, не пов’язані з навчанням, моменти: перерва, заняття в позаурочний час, особистість учителя, зовнішній вигляд школи, оформлення класу	2
	В – уроки художньо–фізкультурного циклу, знайомі і близькі дитині в дошкільному дитинстві	0
5. Якби тобі не треба було ходити до школи й у дитячий садок, чим би ти займався вдома, як би проводив свій день?	А – заняття навчального типу: писав би літери, читав	2
	Б – дошкільні заняття: малювання, конструювання	1
	В – заняття, що не мають відношення до школи: ігри, допомога по господарству, догляд за тваринами	0

Інтерпретація результатів

Високий рівень – 10–9 балів – говорить про навчальну орієнтацію дитини та позитивне ставлення до школи (внутрішня позиція школяра достатньо сформована);

Середній рівень – 8–5 балів – свідчать про інтерес дитини переважно до зовнішньої атрибутики шкільного життя (початкова стадія формування внутрішньої позиції школяра);

Низький рівень – 4–0 балів – дитина не проявляє інтересу до школи (внутрішня позиція школяра не сформована).

Додаток Б

«Анкета для визначення шкільної мотивації (за Н. Г. Лускановою)»

1. Тобі подобається в школі?
 - а) Так;
 - б) не дуже;
 - в) ні.
2. Уранці ти завжди з радістю йдеш до школи чи тобі часто хочеться залишитися вдома?
 - а) Іду з радістю;
 - б) буває по-різному;
 - в) частіше хочеться залишитися вдома.
3. Якби вчитель сказав, що завтра до школи не обов'язково приходити всім учням, ти б пішов до школи чи залишився б вдома?
 - а) Пішов би до школи;
 - б) не знаю;
 - в) залишився б удома.
4. Тобі подобається, коли відмінюють уроки?
 - а) Не подобається;
 - б) буває по-різному;
 - в) подобається.
5. Ти хотів би, щоб тобі не задавали ніяких домашніх завдань?
 - а) Не хотів би;
 - б) не знаю;
 - в) хотів би.
6. Ти хотів би, щоб у школі залишилися лише перерви?
 - а) Ні;
 - б) не знаю;
 - в) хотів би.
7. Ти часто розповідаєш про школу своїм батькам і друзям?
 - а) Часто;

- б) рідко;
 - в) не розповідаю.
8. Ти хотів би, щоб у тебе був інший, менш суворий учитель?
- а) Мені подобається наш учитель;
 - б) точно не знаю;
 - в) хотів би.
9. У тебе в класі багато друзів?
- а) Багато;
 - б) мало;
 - в) немає друзів.
10. Тобі подобаються твої однокласники?
- а) Подобаються;
 - б) не дуже;
 - в) не подобаються.

Опрацювання результатів

За кожен варіант «а» – 3 бали, варіант «б» – 1 бал, варіант «в» – 0 балів.

25–30 балів – сформоване ставлення до себе як до школяра, висока навчальна активність.

20–24 бала – ставлення до себе як до школяра практично сформоване.

15–19 балів – позитивне ставлення до школи, але школа більше приваблює поза навчальними сторонами.

10–14 балів – ставлення до себе як до школяра не сформоване.

Менше 10 балів – негативне ставлення до школи.

**КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Я, Березовська Анастасія Ігорівна, учасниця освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

– дотримуватися:

- вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
- принципів та правил академічної доброчесності;
- нульової толерантності до академічного плагіату;
- моральних норм та правил етичної поведінки;
- толерантного ставлення до інших;
- дотримуватися високого рівня культури спілкування;

– надавати згоду на:

- безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
- оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
- використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;

– самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;

– надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;

– не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;

– своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;

– не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;

– підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;

– поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;

– не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;

– відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково–дослідницькі завдання;

– запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;

– не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;

– не підроблювати документи;

– не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;

– не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки;

– не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;

– не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально–технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;

– не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;

– не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;

– не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть

бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

20.10.2021

Анастасія Березовська